

صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران

معاونت سیاسی

اداره پژوهش‌های سیاسی

گزارش پژوهشی:

**نگاهی به فراز و فرودهای بازار بورس
و راهکارهای بازگشت اعتماد و آرامش به بازار سرمایه در دولت سیزدهم**

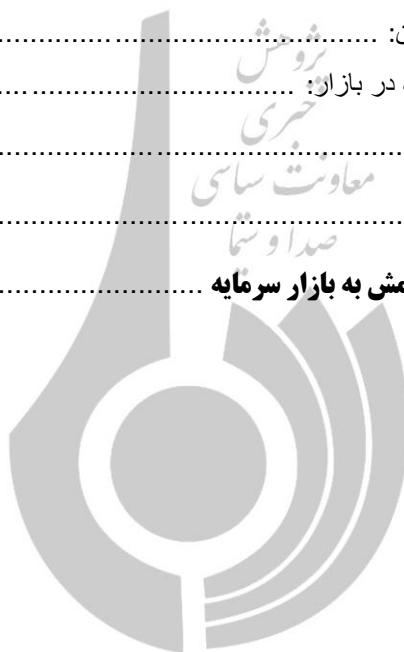

فرآورده‌های خبری و تولیدات پژوهشی در بخش‌های زیر قابل دسترس است:

– وب سایت خبرگزاری صدا و سیما (سرویس پژوهش) <http://www.iribnews.ir>

پژوهشگر: محمود نانکلی

۲	.....	مقدمه
۲	.....	بیان مسئله و اهمیت موضوع
۲	.....	مروی بر دلایل بی اعتمادی مردم به بورس
۴	.....	مهمترین دلایل بی اعتمادی مردم به بازار بورس
۶	.....	وظایف دولت و نهادهای مرتبط برای رشد و رونق بازار سرمایه
۶	.....	- وظایف دولت:
۶	.....	- وظایف سازمان بورس و اوراق بهادار:
۶	.....	- وظایف خریداران سهام و سرمایه‌گذاران:
۶	.....	- وظایف شرکت‌ها و نهادهای پذیرفته‌شده در بازار:
۷	.....	انتظارات بازار سرمایه از دولت سیزدهم
۸	.....	جمع بندی
۹	.....	مهمترین راهکارهای بازگشت اعتماد و آرامش به بازار سرمایه

مقدمه

بازار سرمایه، محل انباشت سرمایه های خرد و کوچک است تا از این طریق سرمایه های بزرگ تشکیل و به بخش تولید کمک نماید؛ بنابراین این بازار نقش بسیار مثبتی می تواند در زمینه تحقق شعار سال ایفا نماید. اما متأسفانه با توجه به مشکلات و فراز و نشیب های ایجاد شده سال گذشته در بازار سرمایه و قرار گرفتن شاخص بورس در مسیر نزولی، سهامداران ضرر و زیان های سنگینی را متحمل شدند که این موضوع باعث ترس و خروج عده ای زیادی از سرمایه گذاران در بورس و کوچ نقدینگی آنها به بازارهای رقیب به خصوص رمز ارزها شد. از این رو از دولت سیزدهم انتظار می رود همان طور که در مراسم تنفیذ حکم ریاست جمهوری، رئیس جمهور بازار سرمایه را یکی از ده اولویت مهم دولت خود برشمرد بیش از پیش از بازار سرمایه مراقب کنند تا دیگر شاهد تکرار اتفاقات سال ۹۹ نباشیم. زیرا در صورت کاهش همین اندک اعتماد سهامداران خرد به بورس، سرمایه گذاران دیگر سرمایه های خود را وارد این بازار نمی کنند، این در حالی است که بازار سرمایه می تواند در تشکیل سرمایه و به تبع آن جهش تولید نقش بسزایی را ایفا کند.

بیان مسئله و اهمیت موضوع

سرمایه گذاران همواره به عنوان یکی از عوامل مهم و تعیین کننده رشد و فعالیت در بازارهای سرمایه محسوب می شوند. به همین دلیل، حمایت از سرمایه گذاران و توجه به این موضوع به عنوان یکی از اولویت های مهم دولت و به طور مشخص نهاد ناظر بازار سرمایه است. اعمال سیاست های حمایتی توسط نهادهای ناظر بازار سرمایه باعث جلب اعتماد بیشتر سرمایه گذاران به بازار و رشد روزافزون آن خواهد شد. با توجه به ظهور نوآوری های مختلف در بازارهای مالی و پیچیده تر و متنوع تر شدن محصولات و خدمات سرمایه گذاری، نیاز به حمایت از سرمایه گذاران و آموزش آنها بیش از پیش احساس می شود. بر این اساس، تلاش برای افزایش آگاهی سرمایه گذاران به ویژه در خصوص ریسک های بازار و نحوه مدیریت آنها، برای مسئولان بازار سرمایه از اهمیت زیادی برخوردار است. زیرا علاوه بر حمایت از سرمایه گذاران سبب پویایی بورس و از همه مهمتر جلب اعتماد و اطمینان مردم و سرمایه گذاران به بازار سرمایه خواهد شد. در حال حاضر، با توجه به اقدامات دولت دوازدهم در تشویق و ترغیب مردم برای سرمایه گذاری در بورس به دلایل مختلف و استقبال خیره کننده و مشارکت طیف وسیعی از آحاد مردم در بازار سرمایه به خصوص در سال ۱۳۹۹ که در ادامه برخلاف انتظار سرمایه گذاران، روند شاخص ریزشی و همراه با کاهش ارزش دارایی های سرمایه گذاران بود که منجر به فرار سرمایه ها از بورس در ادامه معاملات بازار سرمایه از نیمه دوم سال ۱۳۹۹ و چند ماه ابتدایی سال ۱۴۰۰ شد؛ لذا به نظر می رسد توجه بیش از پیش به مقوله حمایت از سرمایه گذاران و جلب اعتماد و اطمینان سرمایه گذاران به سازوکار شفاف و قانونی بورس بیش از هر زمان دیگر احساس می شود و اهمیت دارد، از این رو سرمایه گذاران از دولت جدید انتظار حمایت از بازار سرمایه را دارند و ضرورت دارد اقدامات موثری و فوری برای بازگشت مجدد اعتماد به بورس صورت گیرد. چرا که رونق بورس و بازار بورس در گرو جلب رضایت و اعتماد مردم است. در حقیقت بی اعتمادی مردم به بورس بدترین اتفاقی است که می تواند به شدت اقتصاد یک کشور را تحت الشعاع قرار دهد. مشارکت بیشتر مردم در بورس است که متضمن رونق بورس و رشد آن می باشد. اما بی اعتمادی مردم به بورس باعث می شود مردم سرمایه های خود را از بازار سهام و صندوق های بورسی خارج کنند و در جای دیگری سرمایه گذاری کنند. بر این اساس در این گزارش تلاش شده است عواملی که سبب بی اعتمادی مردم به بورس شده و اقداماتی که دولت سیزدهم می تواند برای جلب اعتماد مجدد مردم به بورس شود همراه با راهکارهای پیشنهادی ارائه گردد.

مروری بر دلایل بی اعتمادی مردم به بورس

بازار سرمایه در حالی سال ۱۴۰۰ را آغاز کرد که بازدهی کل این بازار در پایان سال ۱۳۹۹ حدود ۱۵۵ درصد بود. با وجود افت شاخص های بورسی و فرابورسی پس از روزهای اوج در ۵ ماه ابتدایی سال ۱۳۹۹، بورس همچنان با اختلاف

زیاد پیشتر بازارهای موازی همچون ارز و سکه بود. در سال ۹۹ بازارهای مالی (دلار، سکه، ارز و طلا) رکوردهای بالایی ثبت کردند اما بازدهی بورس فراتر از انتظار بود اگرچه در نیمه دوم سال ۹۹ روند معاملات فرسایشی و نقدشوندگی سهام بسیار کم بود اما برای افرادی که در پایان سال ۹۸ و یا ابتدای سال ۹۹ وارد بازار سرمایه شدند بازدهی ۱۵۵ درصدی داشت.

رشد شاخص در چند ماه اول سال گذشته به نحوی بود که پای بسیاری از مردم را به این بازار باز کرد. رشد روزانه چندین هزار واحدی شاخص، چراغ سبز به مردم نشان می‌داد تا جای که تا روز ۲۰ مرداد ماه شاخص بورس ۳۰۳ درصد در مقایسه با ابتدای سال رشد کرد. اما روند صعودی شاخص با رسیدن به قله دو میلیون و ۶۵ هزار واحدی، از روز ۲۱ مرداد متوقف و با شیب تندی سقوط کرد به نحوی که در آخر اسفند با قرار گرفتن روی سطح یک میلیون و ۳۰۷ هزار واحدی به کار خود پایان داد و همین ریزش ضربه سختی به اعتماد و اطمینان مردمی که سرمایه‌های خود را به بورس سپرده بودند وارد کرد. البته در کنار تشویق مسئولان، شرایط اقتصادی نیز به گونه ای بود که محرک استقبال مردم از بازار سرمایه شد. مهمترین جاذبه های بازار سرمایه که سبب افزایش رغبت جامعه به بورس در سال ۹۹ شد عبارت بود از:

- ۱) رشد فزاینده نقدینگی و عبور از رقم ۲۳۰۰ میلیارد تومان (بر اساس آخرین آمار بانک مرکزی)
- ۲) رکود در بازارهای موازی از جمله بازار مسکن و طلا
- ۳) کاهش نرخ سود سپرده‌های بانکی
- ۴) قوانین سخت‌گیرانه مالیاتی
- ۵) رشد آرام نرخ ارز در بازار
- ۶) تصمیم دولت بر عرضه سهام دولتی از طریق صندوق‌های قابل معامله در بورس (ETF)
- ۷) تصمیم دولت بر آزادسازی و امکان فروش سهام عدالت و در بورس و منتفع شدن مردم
- ۸) سهولت دسترسی به معاملات برای افراد (امکان معامله با تلفن همراه حتی در دورترین نقطه کشور)
- ۹) قطع واردات بسیاری از کالاها به دلیل تحریم‌ها و اقبال به کالاهای داخلی و به دنبال آن شناسایی سود مناسب شرکت‌های تولید داخل
- ۱۰) تصمیم دولت برای تامین کسری بودجه از طریق فروش سهام با قیمت مناسب در قالب صندوق‌های ETF
- ۱۱) رشد فزاینده افزایش سرمایه شرکت‌ها در سال ۹۹ با هدف بهبود ساختارهای مالی که جذابیت‌های زیادی برای این شرکت‌ها ایجاد کرد
- ۱۲) افزایش شدت عرضه های اولیه با هدف تامین مالی دولت که سودهای رویایی نصیب سهامداران خود در مدت‌زمان کوتاهی می‌کرد

این موارد از جمله مهمترین عواملی بود که بیش از گذشته برای بورس جذابیت ایجاد کرده بود و انگیزه و اقبال عمومی مردم به بازار سرمایه در ابتدای سال ۱۳۹۹ را در مقایسه با قبل بیشتر کرده بود. با جذب عام جامعه به بازار نوعی ترس عقب افتادن از کسب سود میان سهامداران ایجاد شد که نگران از دست دادن سودهای جذاب روزانه بودند که خود نسبت به هیجان‌ناک صف خریدهای روزانه می‌افزود و صفوف را سنگین‌تر می‌کرد. از طرف دیگر در آن شرایط، عواملی این بازار را تهدید می‌کرد از جمله:

- ۱) رشد حباب گونه بسیاری از سهامها
- ۲) تحریک تقاضای سهام و ایجاد صفهای کاذب به خصوص عرضه های اولیه
- ۳) عدم کنترل و مدیریت در خرید و فروش سهام و نیز عرضه سهام بدون پشتوانه
- ۴) آزادسازی سهام عدالت که منجر به افزایش حجم فروش سهام و به تبع آن افزایش حجم نقدینگی و رشد افسارگسیخته تورم می شد.
- ۵) کسری بودجه و عدم تامین بودجه لازم از طریق صادرات نفت به دلیل تحریمها
- ۶) جذابیت بازار بورس برای دولت با هدف تامین کسری بودجه از طریق واگذاری سهام خود در شرکتهای بزرگ
- ۷) شرایط رکود اقتصادی به دلیل شیوع بیماری کرونا و تلاش صاحبان کسب و کارها برای کسب درآمد جایگزین و جبران زیانها
- ۸) کاهش نرخ بهره بانکها
- ۹) سیگنال فروشی در فضای مجازی بدون داشتن پشتوانه علمی با قصد فریب و کلاه برداری سهامداران تازه وارد به بورس
- ۱۰) رشد قارچ گونه کانال های تلگرامی و صفحات مجازی با هدف معرفی سهام های غیربنیادی و ضرر ده به سهامداران ناآگاه

از جمله تهدیداتی بود که در سایه حمایت های مالی و تبلیغاتی دولت از بازار بورس باعث سبزی پوش شدن این بازار شد و سبب شد بسیاری از صاحبان سرمایه با توجه به جذابیت بازار بورس نسبت به انتقال سرمایه از بانکها به بورس اقدام کنند. بنابراین، به منظور ایجاد تحول در این بازار و بهره مندی حداکثری از فرصت ایجاد شده، بایستی حداکثر تلاش از سوی مسئولان صورت می گرفت. بایستی تمامی تلاشها معطوف به هدایت نقدینگی به سمت بنگاه های اقتصادی و واحدهای تولیدی می شد تا ضمن افزایش تولید، به افزایش ثروت و درآمد عمومی و نیز رفع فاصله طبقاتی در جامعه منجر گردد. اما متأسفانه دولت دوازدهم با وجود شرایط بسیار مناسبی که برای جذب سرمایه های مردم به بورس فراهم شده بود نتوانست به درستی از این ظرفیتها در راستای حمایت از بخش تولید که از ناحیه کمبود نقدینگی بسیار در تنگنا است استفاده کند. ضعف در هدایت و تجمیع نقدینگی سرگردان سرازیر شده به بورس رفته رفته منجر به بی اعتمادی مردم به بازار سرمایه شده و ترمیم این زخم نیاز به اقدامات موثر و شفاف از سوی دولت سیزدهم دارد.

حال که نگاهی به علل و عوامل رشد بورس و تهدیدات آن شد باید دید چه شد بازاری با این همه جذابیت تبدیل به کوره سرمایه سوزی سرمایه گذاران شد، آیا اصلاح و ریزشی که رخ داد ذات بازار بود یا سناریویی از پیش تعیین شده بود؟ در سال گذشته اتفاقاتی در بازار سرمایه رخ که منجر به بی اعتماد مردم به بازار سرمایه شد به طوری که سرمایه گذاران خرد ترجیح دادند پولهای خود را در جای دیگری سرمایه گذاری کنند تا سود بیشتری داشته باشد و ریسک سرمایه گذاری در آن کمتر باشد. مهمترین دلایل بی اعتمادی مردم عبارتند از:

مهمترین دلایل بی اعتمادی مردم به بازار بورس

- ✓ عدم ثبات و نابسامانی های اقتصادی در کشور و بی اعتمادی به آینده
- ✓ سلب اعتماد فعالان بازار از تصمیمات دولتی به دلیل تایید و تکذیب های پی در پی در خصوص عرضه صندوق پالایش یکم و جبهه گیری های وزرای اقتصاد و نفت در خصوص این صندوق
- ✓ افزایش تصاعدی تورم
- ✓ درصد سود ناچیز سرمایه گذاری در بورس و فضای متلاطم بورس

- ✓ افزایش حق تقدم های استفاده نشده^۱ سهام ها
- ✓ تجربه های تلخ سرمایه گذاران حقیقی که گاه با زیان جبران ناپذیری از بورس خارج می شوند
- ✓ رویه سازمان بورس در توقف و بازگشایی نماد شرکت ها
- ✓ آینده مبهم بانک ها
- ✓ عدم اطلاع رسانی و آموزش واقعیت های بازار سهام از سوی سازمان و شرکت بورس
- ✓ کاهش عرضه های اولیه سهام شرکت های پربازده و سود ساز در بورس
- ✓ کنترل بازار بورس توسط سهامداران عمده
- ✓ بسته بودن طولانی مدت نمادهای معاملاتی
- ✓ قدرت تصمیم گیری و رای بالای سهامداران عمده در مجامع شرکتها
- ✓ عدم اعتماد مردم به اعداد، ارقام و افرادی که گزارش های بازار سرمایه را منتشر می کنند
- ✓ عدم شفافیت در توقف، تعلیق و یا باز شدن نمادهای بورسی در شرایط مساوی شرکتها
- ✓ عدم فرهنگ سازی دولت قبل از دعوت عام به بازار بورس و آموزش ندیدن اغلب افراد باعث شد که با کوچک ترین شوک، صفوف خرید جای خود را به صف های فروش بدهد
- ✓ نوسانگیری حقوقی های بازار به بهانه حمایت از بازار از سهامداران خرد
- ✓ صدور دستورالعمل ها و ابلاغیه های شبانه بازار بورس و برگزاری جلسات در آخر هفته ها بعد از تعطیلی بازار که در نتیجه، تزریق هیجان به بازارها در روز شنبه
- ✓ دو شیفت کردن بازار بورس در تیر ماه سال ۹۹ که خود از عوامل بازدارنده اصلاح بازار بود
- ✓ دوگانگی در تصمیم مجلس و دولت در خصوص عرضه اوراق مبتنی بر نفت (سلف نفت)
- ✓ نزدیکی انتخابات امریکا و تحلیل ها از تاثیر نتیجه انتخابات بر اقتصاد جهانی و روابط بین المللی و وضعیت تحریم های ایران
- ✓ متناسب نبودن بازدهی بورس در مقایسه با افزایش تورم و قیمت کالاها

این عوامل سبب بی اعتماد شدن مردم به بورس شده است؛ به خصوص افراد حقیقی ترجیح می دهند سرمایه خود را در محل کم ریسک تری سرمایه گذاری کنند. بر همین اساس برای جلب اعتماد مردم نسبت به بورس باید مشکلات ریشه ای بین سازمان بورس و شرکت های بورسی برطرف شود و به صورت ریشه ای و با برنامه ریزی تدابیری اندیشیده شود که مردم به سمت سرمایه گذاری در بورس ترغیب شوند و بی اعتمادی مردم به بورس به حداقل برسد. در این میان هر یک از بازار سرمایه دارای وظایفی هستند که اگر به درستی به آنها عمل شود می تواند زمینه رشد و رونق و اعتماد بیشتر مردم به بورس شود^۲:

۱ - از آنجایی که سهامداران بورسی به نوعی مالک بخشی از دارایی های شرکتی که سهام آن را خریده اند می باشند در خرید سهام شرکت دارای حق تقدم می باشند. اما حق تقدم های استفاده نشده به این معناست که مردم به بورس بی اعتماد شده اند و تمایلی به خرید سهام ندارند.

۲ - مالک رحمتی، کارشناس بازار سرمایه و عضو هیئت علمی دانشگاه <https://www.tasnimnews.com/fa/news>

وظایف دولت و نهادهای مرتبط برای رشد و رونق بازار سرمایه

- وظایف دولت:

- (۱) ترغیب نهادهای دولتی و شبه‌دولتی جهت حضور در بازار سرمایه و ایفای نقش فعال از طریق عرضه سهام و مدیریت آن؛
- (۲) جلوگیری از رشد بازارهای موازی همچون بازار طلا و ارز به‌منظور افزایش جذابیت در حوزه بورس و اوراق بهادار؛
- (۳) هدایت‌بخشی از نقدینگی موجود در بازار به ابزارهایی همچون اسناد خزانه و گواهی‌های سپرده بانکی به‌منظور تأمین مالی پروژه‌های دولتی؛
- (۴) تداوم کاهش نرخ سود سپرده‌های بانکی؛
- (۵) گسترش و تنوع‌بخشی به ابزارهای مالی به‌منظور رشد و توسعه اقتصادی و ایجاد اشتغال؛

- وظایف سازمان بورس و اوراق بهادار:

- (۱) ایجاد زیرساخت‌های لازم به‌منظور تخصیص عادلانه و یکسان سهام با هدف افزایش تعداد سهامداران بنگاه‌ها؛
- (۲) گسترش فرهنگ سهامداری در اقصی نقاط کشور؛
- (۳) توسعه و تنوع خدمات شرکت‌های کارگزاری و مشاوره سرمایه‌گذاری در تمامی نقاط کشور به‌منظور گسترش فرهنگ بورس و اوراق بهادار؛
- (۴) تقویت و گسترش نهادهای تخصصی بازار سرمایه از جمله سیدگردان‌ها، شرکت‌های مشاوره سرمایه‌گذاری و صندوق‌های سرمایه‌گذاری جهت هدایت صحیح نقدینگی‌های سرگردان؛
- (۵) تسریع در پذیرش شرکت‌های متقاضی ورود به بورس و عرضه سهام آن‌ها و الزام سهامداران عمده مبنی بر افزایش سهام شناور آزاد؛
- (۶) بهبود زیرساخت‌های معاملاتی از جمله هسته‌ی معاملات و افزایش زمان معاملات بازار؛
- (۷) ایجاد مشوق لازم به شرکت‌های پذیرفته شده در بورس و فرابورس مبنی بر افزایش سرمایه؛
- (۸) تأکید بر شفافیت اطلاعاتی شرکت‌ها و افشای اطلاعات به نحوه بهینه، ایجاد بسترهای لازم از جمله تقویت بازارگردان‌ها، افزایش تعداد مجوزهای سبدهای سرمایه‌گذاری و صندوق‌های سرمایه‌گذاری مشترک.

- وظایف خریداران سهام و سرمایه‌گذاران:

- (۱) داشتن آگاهی از ارتباط بین ریسک و بازده و نیز آگاهی از اینکه متغیرهای گوناگونی بر سهام تأثیرگذار بوده و نوسانات جزو لاینفک این بازار است؛ بنابراین بایستی از معاملات پرریسک اجتناب نمایند؛
- (۲) مراجعه به نهادهای مالی متخصص در این حوزه قبل از ورود به این حوزه از جمله کارگزاری‌ها، شرکت‌های مشاوره سرمایه‌گذاری و نیز شرکت‌های سبدهای سیدگردان؛
- (۳) حضور در بازار سرمایه به‌صورت غیرمستقیم، از جمله خرید واحدهای صندوق‌های سرمایه‌گذاری مشترک و یا تشکیل سبد سهام (پرتفوی) به‌منظور پوشش ریسک؛
- (۴) تزیق منابع مازاد و پس‌اندازهای خود به بازار (جلوگیری از ورود لطمات به زندگی شخصی) و پرهیز از رفتارهای هیجانی؛

- وظایف شرکت‌ها و نهادهای پذیرفته‌شده در بازار:

- (۱) توجه بیشتر به حوزه بازار سرمایه به‌منظور تأمین مالی؛

- ۲) اطلاع‌رسانی و آگاهی بخشی کامل و کافی و نیز ارائه اطلاعات به‌موقع و شفاف از طریق روش‌های مختلف از جمله سایت شرکت و نیز سایت کدال؛
- ۳) هدایت بخشی از منابع جذب شده از فروش سهام به‌منظور تکمیل پروژه‌ها و تقویت سطح تولید.

انتظارات بازار سرمایه از دولت سیزدهم

با توجه به وقایع رخ داده در معاملات سال گذشته بازار سهام، توجه دولت سیزدهم به ایجاد ثبات و تعادل در معاملات بورس موجب دلگرمی فعالان بازار سرمایه و رونق دوباره این بازار خواهد شد. بر همین اساس در مراسم تنفیذ حجت الاسلام والمسلمین «سید ابراهیم ریسی» در محضر رهبر معظم انقلاب اسلامی، رئیس جمهوری ضمن بیان برنامه‌های دولت سیزدهم، ایجاد ثبات در معاملات بورس را به عنوان اقدامی مهم و فوری در این دولت اعلام کرد که همین موضوع توانست خوش بینی‌هایی را میان فعالان بازار سرمایه و سهامداران برای بازگشت دوباره رونق به این بازار ایجاد کند.

قطعاً مطرح شدن این موضوع (اولویت بازار سرمایه)، خوش بینی‌هایی را در میان سهامداران برای سرمایه گذاری در بازار سهام و ورود دوباره سرمایه‌های موجود در کشور به این بازار ایجاد خواهد کرد، و اجرای سیاست‌های مرتبط با ایجاد ثبات در معاملات بازار منجر به آشتی دوباره پول‌های خرد با بازار سرمایه می‌شود که همین امر به مراتب به دلیل افزایش ورود نقدینگی و ارزش معاملات، مسیر این بازار را در میان سهامداران روشن می‌کند.

به اعتقاد کارشناسان ثبات بازار سرمایه با وجود ماهیت نوسانی آن بتواند کمک کننده به بازگشت اعتماد دوباره سرمایه گذاران به بورس باشد تا از این طریق جریان مستمر نقدینگی به سمت بازار به خصوص بازار اولیه صورت گیرد. اگرچه تجربه سال ۹۹ در معاملات بورس، نوسان و هیجان‌های ایجاد شده در این بازار نشان داد که اعتماد به سرمایه گذاری در بورس می‌تواند به راحتی مخدوش شود و نقدینگی‌هایی را که قرار است جذب محیط شفاف بورس شود به سوی سایر بازارهای غیر مولد مانند رمز ارزها یا بازار ارز سوق پیدا کنند. از این رو به اعتقاد کارشناسان مهمترین اقداماتی که دولت سیزدهم می‌تواند انجام دهد تا اعتماد به بازار سرمایه بازگردد عبارتند از:

- ۱) ایجاد ثبات در معاملات بازار در حوزه قانونگذاری و ابلاغ دستورالعمل‌های اجرایی
- ۲) جلوگیری از تغییرات مکرر قوانین بازار سرمایه (آفت معاملات بورس)
- ۳) برقرار کردن تعادل بین بازار پول و سرمایه
- ۴) عمق بخشیدن به معاملات بازار سرمایه از طریق ابزارهایی مانند عرضه‌های اولیه منظم شرکت‌ها و تسهیل شرایط حضور آنها در بورس یا فرابورس
- ۵) افزایش فعالیت صندوق‌های تثبیت بازار سرمایه
- ۶) توسعه ابزارهای نوین تأمین مالی مبتنی بر سرمایه و اوراق بدهی
- ۷) تداوم فعالیت‌های بازارگردانی
- ۸) توسعه ابزارهای مشتقه و ابزارهای پوشش ریسک
- ۹) افزایش شناوری سهام و تغییر دامنه نوسان
- ۱۰) هماهنگی بین نهادها و سازمان‌های ذیربط در خصوص قیمت‌گذاری با هدف ایجاد ثبات در معاملات
- ۱۱) پرهیز از قیمت‌گذاری دستوری با هدف کاهش آسیب رساندن به بازار
- ۱۲) توسعه و تأکید بر آموزش قشرهای مختلف جامعه در خصوص مفاهیم بازار سرمایه با هدف کمک به ثبات بازار
- ۱۳) توجه به وظیفه سازمان بورس در خصوص اهمیت آموزش سرمایه‌گذاران با مفهوم ریسک و بازده و روش‌های مستقیم و غیر مستقیم سرمایه گذاری در بورس
- ۱۴) برای جلب اعتماد مردم نسبت به بازار بورس باید ریشه‌ای به آن نگاه کرد.

- ۱۵) عرضه‌های اولیه بدون مصلحت‌اندیشی باید پیگیری شوند
- ۱۶) ایستادگی در برابر انتظارات بی‌جای برخی فعالان بازار سهام (حقوقی‌ها، صندوق‌ها و شرکت‌ها)
- ۱۷) استفاده از اوراق دارای درآمد ثابت با هدف کمک به توسعه بازار سرمایه
- ۱۸) الزام کارگزاری‌ها برای آموزش سهامداران تازه کار و مشتریان خود
- ۱۹) سختگیری در اخذ کد معاملاتی افراد بدون گذراندن دوره آموزشی در بورس

جمع بندی

به‌طور کلی بازار سرمایه کشور می‌تواند پیشگام اصلاحات نظام مالی و تقویت بخش واقعی اقتصاد کشور باشد و در صورت استفاده صحیح از این فرصت، بسیاری از مشکلات ساختاری کشور قابل حل خواهد بود. در صورتی که دولت حمایت خود را از بازار سرمایه افزایش دهد و اعتماد ایجاد شده به بازار خدشه‌دار نشود، بازار سرمایه کشور می‌تواند به‌عنوان مهم‌ترین ابزار رونق و جهش تولید در خدمت بخش واقعی اقتصاد قرار گیرد و به یک بازی برد-برد بین بازار و ذینفعان تبدیل خود شود.

حال بعد از روی کار آمدن دولت سیزدهم، انتظارات فعالان بازار سرمایه درباره رویکرد این دولت به بورس و سیاست‌های دولت جدید نسبت به بازار سرمایه بالا گرفته است. در این میان پرسش اساسی فعالان اقتصادی و به خصوص فعالان بازار سرمایه این است که آیا دولت جدید خواهد توانست ناهنجاری‌های اقتصاد کشور را مرتفع کرده و اقتصاد کشور را به مدار تعادل تغییر مسیر دهد؟ فعالان بازار تاکید دارند که تلاش‌های مقطعی دولت‌ها طی ۳ دهه گذشته برای بهبود وضعیت اقتصادی و اتخاذ سیاست‌های پولی و مالی به دلایل مختلف ناپایدار و ناکام مانده است و حال یکی از مهم‌ترین مجراهای اصلی بازگشت اقتصاد به دوران شکوفایی و رشد، تمرکز در مسیر صحیح و هدایت نقدینگی به بازار در راستای تحقق تولید است و آن نیز بازاری نیست جز بازار سرمایه. در این راستا کارشناسان بازار سرمایه اهتمام در ایجاد استقلال سازمان بورس، اصلاح قانون بازار اوراق بهادار با محوریت تصدی مسئولیت بخش خصوصی در شورای عالی بورس، محدودیت در امکان جابه‌جایی رئیس و اعضای هیئت مدیره سازمان بورس، اصلاح یا تغییر ترکیب شورای عالی بورس، اجرای اصل ۴۴ قانون اساسی، کاهش تصدی‌گری و مدیریت دولت بر بنگاه‌های اقتصادی، الزام به افزایش سهام‌شمار آزاد کلیه شرکت‌ها، حذف تدریجی دامنه نوسان قیمت در بازار سهام، کاهش دخالت دستوری در امور شرکت‌های بورسی و تحمیل قیمت بدون توجه به مکانیزم عرضه و تقاضای بازار را از جمله مهم‌ترین درخواست‌های خود از رئیس جمهور منتخب عنوان و تاکید کردند که در صورت انجام این موارد نیز نمی‌توان رشدی مانند سال گذشته از بورس تهران متصور بود و سهامداران باید انتظارات معقولی از رشد بازار سهام در محدوده تورم پیش‌بینی شده داشته باشند¹.

مهمترین راهکارهای بازگشت اعتماد و آرامش به بازار سرمایه^۱

- مقررات‌زدایی و تسهیل مجوز نهادهای مالی و ایجاد رقابت
- تسهیل افزایش سرمایه‌ها و تجدید ارزیابی
- تسهیل پذیرش شرکت‌ها در بورس
- هموارسازی راه تامین مالی بخش خصوصی در بازار بدهی
- تعیین تکلیف مطالبات انباشته نیروگاه‌ها و بانک‌ها از دولت
- تعیین وضعیت و رفع مشکل سهام عدالت
- رفع مشکل قیمت‌گذاری کالاها
- رفع مشکل قراردادهای و معاملات دولت و شرکت‌ها
- آزادسازی منابع شرکت‌ها و تضمین اصل سرمایه افراد با آورده کم
- دخالت‌نکردن دولت در بازار بورس

